

Eikenprocessierups

Tekst: Peter Nefkens
Foto's: Peter Nefkens

Het probleem van de eikenprocessierups neemt de komende jaren alleen maar toe. Vanaf half april begint de overlast voor mens en dier. Vee kan ziek worden

door het eten van gemaaid gras, waar giftige brandharen van de rups ongemerkt in terecht zijn gekomen. Het idee dat alleen bestrijding helpt, is achterhaald.

In Wapserveen gaan boeren voorop in de strijd met de inzet van verschillende natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups.

Duurzame aanpak door Boermarke Wapserveen in samenwerking met inwoners van het dorp

Boeren strijden tegen processierups

Tienduizenden bloembollen, nestkastjes voor mezen en vleermuizen en kilometers bloemrijke wegberm; Boermarke Wapserveen haalt alles uit de kast om de eikenprocessierups te bestrijden.

REPORTAGE

Boermarke Wapserveen laat er geen gras over groeien en gaat voor in de strijd met het insect dat een ware plaag is voor mens en dier. 'Wij proberen een positieve bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van het dorp. Een van onze taken is het bermen en slootbeheer in het buitengebied. Daarbij nemen we ook onze verantwoordelijkheid door met nieuwe biologische methoden bijvoorbeeld

de eikenprocessierups te bestrijden', vertelt voorzitter Ton Spijkerman.

De aanwezigheid van twee deskundigen in hun dorp bleek een extra stimulans te zijn: Silvia Hellingman is dé kenner op het gebied van schadelijke insecten, hovenier Nils van Ligten is de man die je moet hebben als het om bermen en wilde planten gaat. 'We worden met ons project begeleid door Agrarische Natuurvereniging Drenthe. René Vree Egberts brengt kennis in van de projectopzet die nodig is voor de aanpak van de plaaginsecten', weet Piet Idserda van Boermarke Wapserveen.

De eikenprocessierups wordt in het land vooral bestreden met pesticiden, waar de overheden de verantwoordelijkheid hebben. In Wapserveen nemen de boeren nu het voortouw. 'Wij willen vooruitstrevend zijn door het aan de voorkant aan te pakken, nog voordat de rupsen overlast veroorzaken', aldus Vree Egberts. Hij weet ook ander dat de overlast van de harige rupsen het kleinst is, waar de biodiversiteit groot is. Dat betekent dertigduizend krokussen plan-

Boermarke Wapserveen jonge club

De meeste boermarken zijn al eeuwen oud, maar Boermarke Wapserveen werd opgericht in 1997. 'Boermarken heb je alleen op zandgronden, dit is veengrond', zegt markeid Piet Idserda daarover. De reden om de stichting op te richten, was het vele land dat rond Wapserveen te koop was. 'Er was maar één koper: Natuurmonumenten. Dat zagen we niet zitten', bromt Idserda.

Voorzitter Ton Spijkerman: 'We hebben ons georganiseerd om de kwaliteit van de landbouw hier te bevorderen met een goede verkaveling. Voor de overheid is het prettig om met ons te werken, want wij voeren gesprekken met de boeren.'

ten en wilde planten in de bermen poten, waar sluipvliegen en sluipwespen graag op afkomen.

Ook mezen en grootoorvleermuizen behoren tot de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups. Daarom worden ook dertig nestkastjes geplaatst, net als vier speciale vleermuizenkasten.

'We gaan dat op een strook van 800 meter aan het Westeinde heel intensief doen. Er staan veel eiken, zodat we kunnen zien of het werkt', zegt Vree Egberts. 'Wat we daar doen, kunnen we later in de rest van het dorp toepassen.' Het gaat dan om de doorgaande weg van 6 kilometer van Wapserveen.

DRAAGVLAK

'We willen ook draagvlak bij de bevolking creëren. Daarom worden schoolkinderen betrokken bij het planten van de bollen en het timmeren van nestkastjes', glimlacht Spijkerman.

Het project loopt tot en met 2020. Dit jaar is de voorbereiding, met om te beginnen een nulmeting. In de jaren daarna wordt gekeken naar de effecten op het aantal eikenprocessierupsen. 'We kijken hoe het met de nestkastjes gaat en tellen de natuurlijke vijanden', vertelt Vree Egberts. In 2020 vindt de evaluatie plaats. De markeleden hopen op een doorbraak. 'Wij denken dat het werkt', benadrukt Idserda.

'Op termijn moet de openbare ruimte anders worden beheerd door overheden en waterschappen. Als je ziet wat een gemeente nu uitgeeft om de rupsen te bestrijden', zegt Vree Egberts. Gemeente Westerveld staat positief tegenover het project. 'Maar wij moeten het zelf doen, al staat daar wel een vergoeding tegenover', vult Idserda aan.

René Vree Egberts, Piet Idserda en Ton Spijkerman (van links naar rechts) bij de eerste nestkastjes voor het project.

'Drenthe onleefbaar als rups niet harder wordt aangepakt'

WAPSERVEEN - Silvia Hellingman uit Wapserveen is deskundige op het gebied van de biologische bestrijding van de eikenprocessierups. Ze verdiept zich in de natuurlijke vijanden van deze lastpak.

INTERVIEW

Wat is het probleem?

'Als de rups zich verstoord voelt, dan schiet hij brandharen af. Dat kunnen er wel 700.000 per rups zijn. Die haren hebben weerhaken en zijn giftig. Ze gaan dwars door kleding heen.'

Welke klachten kun je krijgen als je getroffen wordt door die brandharen? 'Je kunt ernstige gezondheidsklach-

ten krijgen, zoals ademhalingsproblemen, hartritme stoornissen en stoflongen. Als je haren in je ogen krijgt, moeten deze operatief worden verwijderd. De meest voorkomende klacht is huiduitslag met hevige langdurige jeuk.'

Kan vee ook worden getroffen?

'Jazeker en daar maak ik me erg veel zorgen over. Sommige boeren zijn zich totaal niet bewust van de gevaren. Als je gras inkuilt, kunnen daar brandharen in zitten. Die hebben een afbraaktijd van zes tot acht jaar. Dan heb je besmet hooi. Dieren kunnen er erg ziek van worden.'

Wat moeten agrariërs doen om hun vee gezond te houden?

'Ik zou koeien sowieso niet in de

buurt van eiken met nesten laten grazen en met maaien 15 meter bij de bomen wegblijven. Het gras is wel geschikt voor biobrandstof.'

Hoe ontwikkelt de eikenprocessierups zich de komende jaren?

'De rups werd stevig bestreden door de overheid, maar door bezuinigingen is dat teruggeschroefd. De

rups zal in aantal enorm toenemen. Drenthe wordt onleefbaar als de rups niet harder wordt aangepakt. Als de prognose uitkomt, kunnen we het hoogste aantal nesten ooit krijgen.'

Maar hoe is dat dan mogelijk?

'In 2015 was er sprake van nestvorming tijdens een hittegolf. Als de

buitentemperatuur boven de 32 graden uitkomt, verlaten de rupsen de bomen en graven ze zich in de grond in. Daar kunnen ze wel drie tot vijf jaar blijven. Als de temperatuur gunstig is, komen ze er massaal uit. Dat is conform verwachting ook gebeurd in 2016.'

Zo'n project van de Boermarke Wapserveen komt dan ongetwijfeld als geroepen?

'Zeker, het is goed om natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups de ruimte te geven. Mezen en grootoorvleermuizen zijn gek op de rupsen, maar ook gaas- en sluipvliegen en sluipwespen. Met stimuleren van de biodiversiteit hoeft er echt niet gespoten te worden in de toekomst. Je krijgt gratis hulp uit de natuur.'

Silvia Hellingman, specialist op het gebied van biologische bestrijding

Ik zou koeien sowieso niet in de buurt van eiken met nesten laten grazen en met maaien 15 meter bij de bomen wegblijven.